

Joka kolmas kohdannut syrjintää eri elämänalueilla

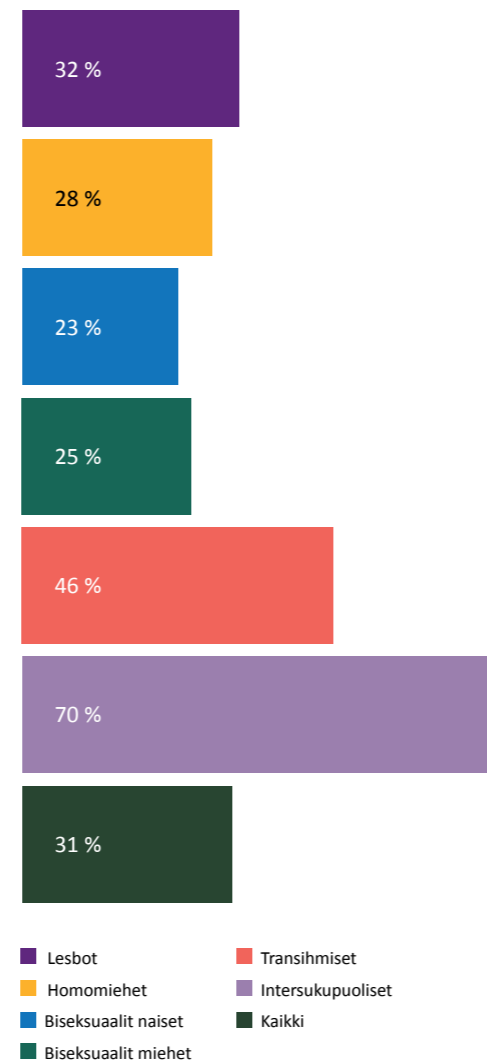
FRA:n kyselyssä (kuva 4) kaikista suomalaisvastaajista 31 prosenttia kertoi kokeneensa syrjintää eri elämänalueilla viimeisten 12 kuukauden aikana, ja vastaavasti vastaajista 69 prosenttia ei ollut kokenut syrjintää. Ryhmäkohtaisessa tarkastelussa vastaukset noudattelevat pitkälti koko vastaajaryhmää koskevaa tulosta, mutta intersukupuoliset poikkeavat joukosta selvästi, sillä heistä 70 prosenttia kertoo kokeneensa syrjintää. Myös transihmiset olivat kokeneet syrjintää muita enemmän. Heistä 46 prosenttia vastasi myöntävästi kysymykseen.

Syrjintää oli koettu eniten kahviloissa, ravintoloissa, baareissa ja vastaavissa paikoissa (kuva 5). Näissä paikoissa syrjintäkokemuksia oli 15 prosentilla vastaajista. Ryhmäkohtaisessa tarkastelussa kahviloissa ja vastaavissa paikoissa syrjintäkokemuksia oli eniten intersukupuolisilla (23 %). Myös viimeisin syrjintäkokemus oli tapahtunut useimmin kahvilassa tai vastaavassa paikassa (27 %). Viimeisin syrjintäkokemus oli tapahtunut sosiaali- ja terveyspalveluissa 22 prosentilla ja työpaikalla 20 prosentilla kaikista vastaajista.

Vuoden 2019 Eurobarometrin mukaan EU-maiden väestöstä noin puolet arvioi, että seksuaaliseen suuntautumiseen tai transsukupuolisuuteen perustuva syrjintä on yleistä. Suomalaisista vastaajista näin ajatteli hieman yli 40 prosenttia. EU:ssa seksuaalivähemmistöön kuuluvista henkilöistä 58 prosenttia oli kokenut syrjintää tai häirintää tutkimusta edeltävien 12 kuukauden aikana. Syrjintää kokeneista vastaajista 23 prosenttia kertoi syrjinnän tapahtuneen julkisissa tiloissa, 21 prosenttia työssä ja 13 prosenttia työtä hakiessa.

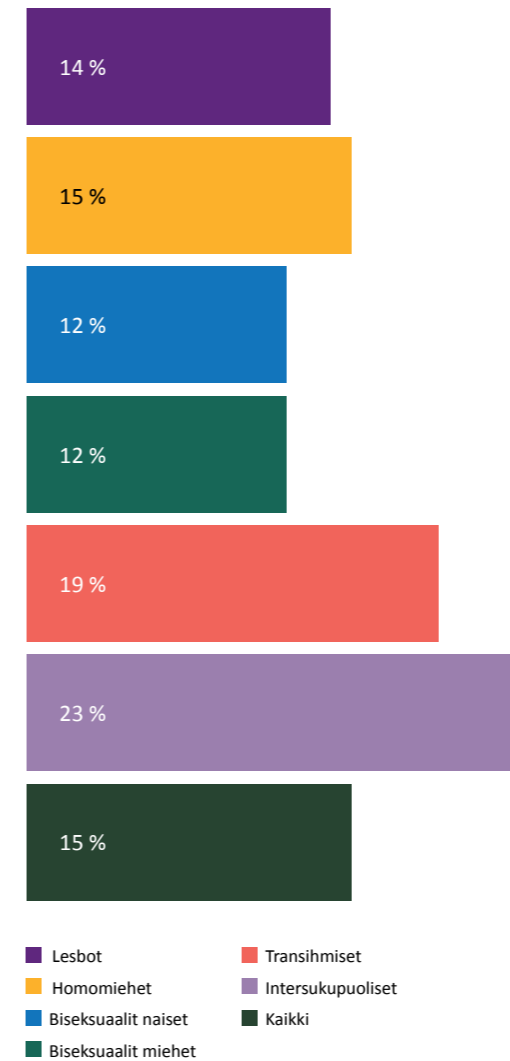
FRA:n tutkimuksessa (kuva 6) vastaajista 92 prosenttia ei ollut raportoinut viimeisimmästä syrjintäkokemuksestaan lainkaan. Vastaajista 40 prosenttia koki, ettei viimeisin tapaus ollut raportoinnin arvoinen, ja 38 prosenttia jätti raportoimatta, koska ei uskonut, että siitä seuraisi mitään. Vastaavia tuloksia raportoinnin sivuuttamisesta on saatu useissa eri tutkimuksissa (esim. Owal 2016 ja 2018, Lepola 2018). FRA:n kyselyssä vastaajista 60 prosenttia kertoi kuitenkin tietävänsä ainakin yhden syrjintäkysymyksiä käsittelevän tahon, ja 75 prosenttia ilmoitti tuntevansa jonkun organisaation, joka tukee tai neuvoa

Kuva 4. Kokenut syrjintää viimeisten 12 kuukauden aikana 8:lla eri elämänalueella (työpaikalla, asunnonhaussa, kahvilassa, baarissa tai yökerhossa, kaupassa, sosiaali- tai terveyspalvelujen henkilökunnan taholta, koulun tai yliopiston henkilökunnan taholta, esittäessä henkilöllisyydistuksen tai vastaavan virallisen asiakirjan, joka ilmaisee sukupuolen)

syrjinnän uhriksi joutunutta. Vuoden 2019 Eurobarometrin mukaan syrjinnän kohteeksi joutuneista henkilöistä 35 prosenttia ilmoittaisi syrjinnästä mieluiten poliisille. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoviranomaiselle, esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutetulle, ilmoittaisi mieluiten 12 prosenttia vastaajista. Suomalaisvastaajista 15

Kuva 5. Kokenut syrjintää viimeisten 12 kuukauden aikana kahvilassa, ravintolassa, baarissa tai yökerhossa

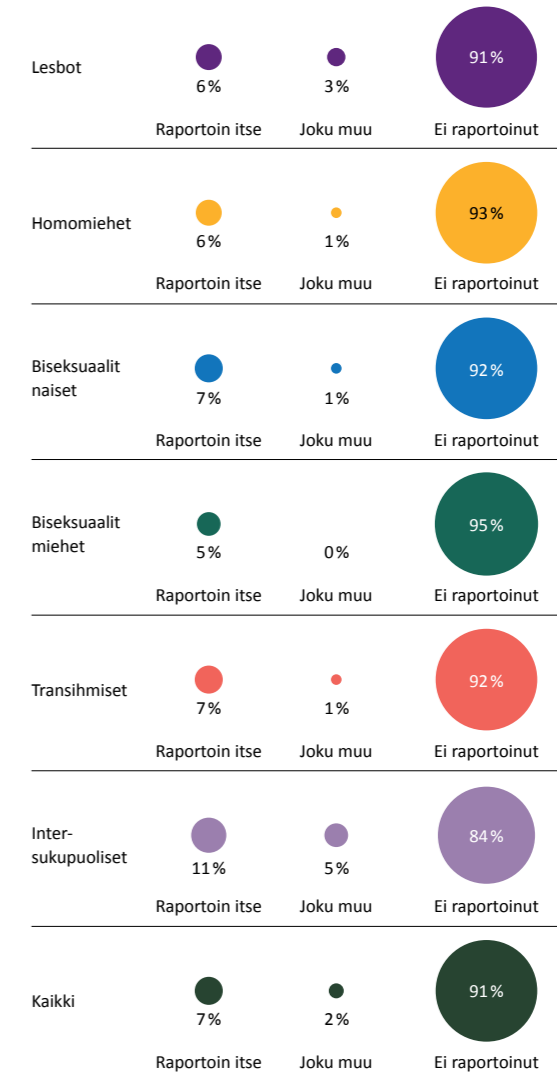

prosenttia tekisi mieluiten ilmoituksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoviranomaiselle.

Moniperusteisen syrjinnän osalta FRA:n tutkimuksessa ei ole maakohtaisia tuloksia. FRA:n koko tutkimusaineistossa vastaajista, jotka määrittelevät itsensä vammaisiksi henkilöiksi, 36 prosenttia pitää vammaisuutta syrjintää lisäävänä tekijänä. Vastaavasti 40 prosenttia vastaajista, jotka identifioivat itsensä etniseen vähemmistöön kuuluvaksi tai maahanmuuttajataustaiseksi, kokee taustansa olevan syrjintää lisäävä tekijä.

Oikeusministeriön vuonna 2018 julkaisemassa selvityksessä haastateltiin 27:ää henkilöä, jotka kuuluivat sekä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön (jotkut molempiin) että etnisiin tai uskonnollisiin vähemmistöihin tai vammaisiin (jotkut useampaan näistä). Selvitystä varten haastatellut henkilöt olivat useimmiten kokeneet moniperusteista syrjintää eri tilanteissa eri syistä, esimerkiksi tietyissä tilanteissa etnisyytensä vuoksi, toisissa taas homoseksuaalisuutensa vuoksi. Esille nousi kuitenkin myös tilanteita, joissa eri vähemmistöihin kuuluminen on vaikuttanut samanaikai-

Kuva 6. Raportoi viimeisimmästä syrjintätapauksesta

sesti samassa syrjintätilanteessa. Moniperusteisen syrjinnän osalta voi uhrin olla erityisen vaikeaa ilmoittaa tapahtuneesta millekään taholle, koska hänen voi olla vaikea eritellä, mistä syystä syrjintää on tapahtunut. (Lepola 2018)

FRA:n suosituksia

- Moniperusteisen ja intersektionaalisen syrjinnän olemassaolo on tunnustettava. Jotkut ihmiset kohtaavat syrjintää, koska he ovat HLBTI-ihmisiä ja etniseen vähemmistöön kuuluvia tai vammaisia henkilöitä jne.
- Moniperusteinen ja intersektionaalinen syrjintä on otettava huomioon myös lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä. (FRA 2020c)